

ARMAND DE FLUVIÀ I ESCORSA

LA NOBLESA DELS AYGUAVIVES, ELS BERTRAN, ELS PASCUAL, ELS VIALA I ELS VIGO

La família **Ayguavives** (correctament i abans *Aiguavives*), originària de Vinaròs, on ja consta el segle XVI, i radicada des del segle XVIII a Alcanar, on s'establí el doctor Josep Aiguavives i Gallent en casar-se amb Maria Queralt i Fibla, 'provà' la seva noblesa a la Reial Mestrança de Cavalleria de Granada (1844), en la persona de Joan Baptista d'Ayguavives i Vassallo, que el 1845 es casà amb la noble dama Isabel de León e Ibarrola, tercera marquesa de Las Atalayuelas i primera marquesa de Guardia Real (1873), i també al Cos de la Noblesa de Barcelona (des del 1919 Reial Cos de la Noblesa de Catalunya), en les persones de llur fill, Francesc d'Ayguavives i de León (1903), llur nét, Alfons d'Ayguavives i de Moy (1918), cinquè marquès de Las Atalayuelas i del fill d'aquest, Ildefons d'Ayguavives i de Solà (1947), infançó d'Illescas. Es dóna la casualitat que en cap dels cinc expedients per ingressar en aquestes tres corporacions nobiliàries no consta la prova de la noblesa dels Aiguavives, i jo no n'he trobat cap privilegi d'ennobliment.

Els **Bertran**, un llinatge de patricis barcelonins, descendents del mestre de cases o arquitecte, Pere Bertran, constructor del nou convent barceloní dels agustins el 1728 i del famós pont de Molins de Rei, ingressaren a dues corporacions nobiliàries: el Reial Cos de la Noblesa de Catalunya i el Reial Estament Militar Noble del Principat de Girona. A la primera, el seu nét sisè, Joaquim Bertran i de Caralt (el 1952) i el seu germà, Joan Antoni Bertran i de Caralt (el 1961). A la segona, el propi Joaquim i el seu germà, Josep Felip Bertran i de Caralt, el mateix any 1952. La prova nobiliària, la fabricà, amb desconeixement dels interessats, un genealogista sense escrúpols, Francesc d'Arnau i Serra, que també havia ingressat a l'Estament de Girona falsificant—sembla ser—les seves proves. L'endoll el verificà de la manera següent: convertí en una mateixa persona el Miquel Bertran, argenter de Barcelona, fill de l'esmentat Pere, en el Miquel Bertran (batejat a la seu de Tortosa el 27 d'agost de 1693), fill del Ciutadà Honrat de Barcelona, i doctor en dret tortosí, Lluís Bertran i Pallarès, que era fill de Josep Bertran i Valentí (o Valent), mariner de Tortosa, que el comte-rei Felip III ennoblí amb el Privilegi de Ciutadà Honrat de Barcelona, el 26 de juliol de 1665.

Una altra família, molt prolífica, del patriciat de Barcelona, els **Pascual** (correctament i abans *Pasqual*), originaris de Vilanova i la Geltrú, ingressaren al Reial Cos de la Noblesa de Catalunya (abans del 1919 Cos de la Noblesa de Barcelona) i al Reial Estament Militar Noble del Principat de Girona. Del primer n'han estat (o en són) cavallers, Josep Maria Pascual i de Fontcuberta (1918), el seu germà, Policarp Pascual i de Fontcuberta (1919), llur cosí germà Ignasi Pascual i Pons (1919), marquès pontifici de Villota, i llur besnebot valencià, Josep Lluís de Pascual-Trenor i Triadó (1982). Un germà d'aquest darrer, Àlvar de Pascual i Triadó, ingressà, el 1974, a l'estament de Girona. El tronc comú dels cinc cavallers esmentats fou Sebastià Antoni Pascual i Inglada, natural de Vilanova i la Geltrú, que fou gentilhome de cambra de SM (1850) i auditor de la marina. Hom diu que la prova de noblesa d'aquests Pasqual és que un germà de Sebastià Antoni, Nicet Pascual i Inglada fou, el 1839, tinent de la companyia de Reials Guàrdies de Corps, creada el 1704 i organitzada el 1706 pel rei Felip V, on calia provar la qualitat noble per a ingressar-hi. Tanmateix, el 1754, per una Resolució de 2 d'agost de 1754, hom establí que per a ingressar-hi calia reunir tres condicions: ésser cristià vell, sang neta i no exercir oficis vils o mecànics. Aquesta Resolució fou confirmada per una Ordenança de 1792. Cal tenir en compte que per uns Reials Decrets de 21 i 28 de setembre de 1836, la reina Isabel II suprimí definitivament l'exigència de proves de noblesa per a ingressar a l'exèrcit.

Els **Viala** de Tàrraga i establerts a Barcelona el primer terç del segle XIX s'intitulaven barons d'Almenar, títol inexistent per mai no concedit. Cal dir, d'altra banda, que fins a l'abolició de les jurisdiccions senyoriales, vers el 1831, i des del segle XVI, Almenar pertanyia a la jurisdicció reial. Segons documentació de la família, que es troba a l'arxiu del Ministeri de Justícia, el 1831 el rei hauria atorgat el títol de vescomte del Castell de Sant Jordi al tinent coronel Ventura de Viala i Llopis, descendent d'un cert Josep de Viala, a qui un rei Felip (quin?) hauria concedit un privilegi de noblesa (quin?). Cal dir que cap d'aquestes concessions no consta en cap arxiu oficial. L'esmentat tinent coronel es féu lliurar, el 1803, una certificació d'armes i el 1820 una altra de noblesa. El 1804 aconseguí (amb les mateixes proves?) ingressar a la Reial Mestrança de Cavalleria de Ronda i també en fou el seu fill, Ramon Maria de Viala i de Carvallo, que igualment s'intitulà baró d'Almenar i vescomte del Castell de Sant Jordi. Una altra vegada ens trobem amb la qüestió del poc rigor que se segueix a les incorporacions nobiliàries en la comprovació de les proves de noblesa. El fet és que l'esmentat Ventura de Viala era fill de Ventura Viala i Aguilera, notari de Tàrraga, i aquest fill d'Antoni Viala, candeler de cera de la mateixa vila.

L'operació d'ennobliment dels **Vigo** de Roses, una de les més recents, ha estat potser la més grollera i la de pitjors conseqüències pels estralls que ha ocasionat a un arxiu parroquial. Per a entrar, el 1983, a l'Estament Militar Noble del Principat de Girona i a l'orde de Malta, s'enllaçà amb un Josep de Vigo i Piquer, natural de Tremp (Pallars Jussà), que obtingué el Privilegi de Cavaller del Principat de Catalunya, atorgat pel comte rei Felip III—25.8.1662—, el qual es casà a Sant Jaume de

Barcelona—27.2.1661—amb Hipòlita de Campí i d'Olzinelles, amb la qual tingué descendència extingida, pel que tinc entès, el 1976, en la persona de Camil·la de Vigo i Fabra, muller de Ramon de Delàs i de Sagarra.

Per a enllaçar amb l'esmentat cavaller de Tremp, el féu casar per segona vegada, el 1664, amb una tal Magdalena de Nadal i de Ripoll, amb la qual hauria tingut un fill, Francesc de Vigo i de Nadal, nascut a Sant Llorenç de la Muga (Alt Empordà), el qual es casà a Roses (Santa Maria), on residia, l'11.2.1720 (quan tindria uns setanta anys!, sospitós, oi?), amb Antònia Càntara i Colomeda.

Vegem, doncs, com hi entronca (vull assenyalar que a totes les partides i les actes d'estat civil per ell presentades hom ha escamotejat l'ofici o la professió de l'interessat, la qual cosa també és molt sospitosa, sobretot a Catalunya, on gairebé sempre hi consta):

- I. Ricard de Vigo i Badia, nasqué a Barcelona, 12.8.1956 (jutjat núm. 2, ll. 288, p. 1.520). A l'assentament original no consta el 'de' entre el nom i el cognom, però a l'acta presentada per l'interessat hom ha afegit el 'de' amb una lletra més petita. Era fill de Ricard i Pilar.
- II. Ricard de Vigo i Piqué, nascut a Barcelona (jutjat núm. 4, ll. 49, p. 435). A l'original no consta cap 'de' i, ala certificació per ell presentada, també hom l'hi ha afegit amb lletra més petita que la de la resta de la certificació. Es casà a Barcelona (Sant Pacià), 2.10.1954 (no hi ha cap 'de'), amb Pilar Badia i Mur. Era fill de Joan i de Rosa Maria.
- III. Joan de Vigo i Robira nasqué a Barcelona (jutjat núm. 5, ll. 51, fol. 319) el 20.11.1882. A la certificació presentada també ha estat afegit el 'de', que no consta a l'original. Al seu casament (jutjat núm. 5), el 19.10.1910, amb Rosa Maria Piqué i Solà, tampoc no hi ha cap 'de' i resulta que era *dependiente*, i el seu pare *cafetero* i sense segon cognom. Era fill de Joan i de Maria.
- IV. Joan de Vigo i Costa fou batejat a Roses, 12.7.1846 (ll. 6, fol. 276). No hi havia cap 'de' a l'original, però a la certificació de 1982 el cognom Vigo anava precedit del 'de'. Es casà a Barcelona (Sant Agustí), 12.7.1869, amb Maria Robira i Ullastres, segons consta als llibres del Registre Civil municipal d'aquell any (fol. 252, núm. 1.005) i a les informacions matrimonials de l'Arxiu Diocesà de Barcelona, i ningú no es diu 'de Vigo' i el contraent és *cafetero* i el seu pare *labrador*, o sigui, pagès. Tanmateix, per a ingressar a les corporacions nobiliàries hom presentà una certificació del 1982 del rector de la Mercè (!) dient que els llibres foren destruïts, però que «*por testimonio de personas probas y de credibilidad, se tiene noticia que efectivamente contrajo matrimonio en esta parroquia, el Sr. Don Juan de Vigo y Costa hijo de Don Jacinto de Vigo y Buscató*». Era fill de Jacint Vigo i Buscató.
- V. Jacint de Vigo i Buscató fou batejat a Roses el 16.1.1803 (ll. 3, fol. 266) i a la certificació presentada (del 1982, legalitzada, com totes, pel vicari general del bisbat de Girona) tots els Vigo van precedits de la partícula 'de', tampoc no hi consta cap ofici i s'esmenta el pare i l'avi amb els dos cognoms i la naturalesa. Tanmateix, en una comprovació *in situ* feta el 1984, resulta que el foli 366 ha estat arrencat. Es casà també a Roses, el 28.9.1828 (ll. 3, fol. 101), amb Francesca Costa i Gireu, i també a la certificació feta el 1982 tots

els Vigo porten el 'de' i no hi consta cap ofici. Era fill de Francesc Vigo i Càntara.

- VI. Francesc de Vigo i Càntara fou batejat a Roses el 31.7.1748 (ll. 1, fol. 549). A la certificació (del 1982) presentada, tots els Vigo van amb el 'de', no consten els oficis i es donen els segons cognoms dels avis (cosa molt rara a l'època) i llur naturalesa i es diu que l'avi patern era natural de Tremp i que el seu segon cognom era Riquer (aquí hom veu claríssimament que originalment era una 'p' i no una 'r') i a la seva muller l'anomena 'Magdalena de Nadal y Ripoll'. En una comprovació *in situ* hom constatà que els folis 548 i 549 del Llibre I de Baptismes havien estat arrencats. Es casà a Roses, 9.12.1774 (ll. 2, fol. 63), amb Margarida Buscató i Jofre i en la certificació del 1982 presentada tots els Vigo porten el 'de' i en una comprovació *in situ* ha resultat que tot el Llibre II de Casaments ha desaparegut de l'arxiu parroquial. Però resulta que al bateig de la seva néta, Margarida «Bigu» i Payret, el 8.5.1804 (ll. 3, fol. 299), hom llegeix que és filla de Josep «Bigu» i Buscató, treballador, i nét de Francesc «Bigu», també treballador, i de Margarida Buscató. Era fill de Francesc Vigo i Nadal.
- VII. Francesc de Vigo i de Nadal, segons la certificació de matrimoni de 1982 presentada per l'interessat, era natural de Sant Llorenç de la Muga, fill de Josep de Vigo i Riquer i de Magdalena de Nadal i Ripoll, i es casà a Roses, el 11.2.1720 (ll. 1, fol. 89), amb Antònia Càntara i Colomeda. Ara bé, resulta claríssim que, a la lletra inicial del segon cognom del pare, se li ha afegit un petit traç per convertir-la en una 'r' (possiblement per fer més creïble un origen lleidatà?) i, per si fóra poc, una comprovació *in situ* també ha evidenciat que el foli 89 del llibre ha estat arrencat. D'aquesta manera, el camí per a 'endollar' Francesc Vigo i Nadal amb Josep de Vigo i Piquer restava ben obert.

Una vegada més, hem de manifestar la nostra inquietud per la manca de rigor i d'interès en comprovar les dades dels documents per part dels responsables de les corporacions nobiliàries i dels arxius eclesiàstics.